

אמת ומשפט שלום

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת משפטים

השיבה שופטינו ♦ תרחק! ♦ תיכון לעד ♦ תורה שבע"פ ובכתב – אב ואם
♦ 'קרן' ו'שן' בעבודת ה' ♦ אנשי קודש ♦ משנכנס אדר – שמחים בתורה

השיבה שופטינו

הפרשה שלנו ממשיכה את הפרשה הקודמת. לא נאמר 'וידבר ה' אל משה לאמר ואלה המשפטים', אלא מיד 'ואלה המשפטים'. ואמנם חכמים מבינים שיש קשר בין סוף הפרשה הקודמת, העוסקת בדין בניית מזבח, ובין תחילת הפרשה הזו:

למה נסמכה פרשת דינים לפרשת מזבח? ללמדך שכשם שהמזבח משכין שלום בין ישראל לאביהם שבשמיים, כך פרשת הדינים משכינה שלום בין אדם לחברו.

המשפטים והדינים גורמים להשכנת שלום בישראל, מפני שכשיש מחלוקת בין אנשים כל עוד אין פסיקה – המחלוקת ממשיכה, וכאשר באים לבית הדין מסתלקת המחלוקת וחוזר השלום.

הפסוקים הללו מלמדים אותנו את הדינים של בחירת הדיינים. ראשית כל, 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לִפְנֵיהֶם' (כא, א), דרשו חכמים (גיטין פח:): "לִפְנֵיהֶם" - ולא לפני הדיוטות'. המהר"ל מתלונן מאוד על כך שבזמנו במקומות מסוימים היו ממנים דיינים לא הגונים. גם את הדין הזה דרשו חכמים מהמזבח: 'לֹא תִטֵּעַ לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ' (דברים טז, כא), כפי שאסור להקים על יד המזבח

עבודה זרה, כך הדיינים שיושבים על יד המזבח בלשכת הסנהדרין צריכים להיות ראויים. עוד דרשו: 'לא תַעֲשֶׂוּן אֶתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב' (כ, כ): דיינים נקראו 'אלהים', ולפי זה אפשר ללמוד מהפסוק הזה שלא לבחור דיינים על פי עושרם, ובכלל לא לשקול שיקולים שאינם ענייניים.

אנחנו בדורנו חוזרים אל ארץ ישראל, ומתחילים לקום בתי דין, מתכוננים לקראת בתי הדינים הסמוכים שיהיו בעזרת ה'. המהר"ל מזהיר עד כמה צריך להשתדל שהשיקולים של בחירת הדיינים יהיו ענייניים, ללא שיקולים אחרים כמו קרבת משפחה, שוחד, או טובה כלשהי שתצא ממינוי הדיין הזה. לבחור דיינים שמתאימים לתפקיד שלהם – אנשים שידונו דין אמת, שיהיה להם את החוזק והאומץ להכריע באופן הנכון. בחירת דיינים ראויים מקרבת את הגאולה, כי דיינים ראויים דנים על פי הדין, ומתרבה בעולם השלום, הצדק והמשפט. בימינו לצערנו הרב במדינת ישראל עדיין מתנהלים בעיקר על פי בתי משפט שלא דנים על פי דין התורה - שזה ממש חילול ה'. ואנחנו צריכים להתפלל שבתי המשפט ישובו לדון על פי דרכה של תורה, דין אמת על ידי דיינים ראויים.

תרחק!

אחת המצוות המופיעות בפרשתנו היא 'מִדְבַר שֶׁקֶר תִּרְחַק' (כג, ז). התורה לא אומרת לנו רק שלא לשקר, אלא מצווה אותנו להתרחק מדבר שקר. מפני שיש דברים 'אפורים', שהם לא שקר אבל גם לא אמת, ומהם התורה אומרת לנו 'תִּרְחַק!'

לפני יומיים צלצל אלי אדם שהיה פעם אברך בישיבה, והוא מספר לי שהוא מקבל דמי אבטלה, ועל פי החוק מי שמקבל דמי אבטלה אסור לו לעבוד. כעת הציעו לו עבודה קטנה, והוא שאל אותי האם הוא יוכל לעבוד עכשיו, ולסדר שישלמו לו רק אחרי שהוא יגמור את חודשי האבטלה. אמרתי לו 'מה ההוא אמינא, הרי אסור לך עכשיו לעבוד ולהרוויח!' זו דוגמה לאפשרות שלא להיות ישר.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

עוד שאלה שנשאלתי פעמים רבות: אישה יוצאת לחופשת לידה, ומקבלת ביטוח לאומי שלושה חודשים שבהם אסור לה לעבוד. במקום העבודה שלה כבר צריכים אותה, ומבקשים שתבוא לעבוד, ויתנו לה משכורת גבוהה יותר בחדשים הבאים כשתיגמר חופשת הלידה. כאן ממש כבר יש 'סברה', כי בעל הבית יכול לבחור לשלם משכורת יותר גבוהה על השעות בחודשים הבאים, וכביכול לא לשלם לה על החודשים של החופשה! על זה אמרה התורה 'מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֶק'.

עוד שאלה: הציעו לאדם ללמד תלמידים בתקציב שמשרד החינוך נותן, והשכר שנותן משרד החינוך הוא נמוך. מציעים המפקחים לבחור שעל כל שיעור שהוא נותן הוא ידווח שנתן שני שיעורים. אתה נותן חמישה שיעורים בשבוע - תכתוב שאתה נותן עשרה שיעורים בשבוע! 'ככה כולם עושים', אומרים לו. ואלו שיעורי תורה, שיעורים חשובים שמעבירים דרך המתנ"ס או בתנועת הנוער. אמרתי לו: איך אתה יכול לחתום על כך שנתת יותר שיעורים, אי אפשר, זה אסור. גם אם כולם עושים כך, אמרה התורה 'מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֶק'.

שאלה נוספת: משלמים על שיעורים רק אם השתתפו עשרה תלמידים בשיעור. ואם יש פחות - לא נותנים את התשלום. צריך לכתוב את השמות של כל התלמידים שמשתתפים, ולדווח. מציעים למלמד - שמכיוון שיש לו שני שיעורים, הוא יכתוב את התלמידים של השיעור השני יחד עם התלמידים של השיעור הראשון, וביחד הם יהיו עשרה. שאלתי אותו: זה מה שקורה בפועל - לא. אז איך אתה יכול לחתום על דבר לא נכון 'מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֶק'!

התורה תמימה על הפסוק מרחיב ומביא דוגמאות דומות לזה מתוך הגמרא (שבועות לא). והמדרשים:

מניין לנושה בחברו מנה שלא יאמר: אטעננו במאתיים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר, תלמוד לומר: 'מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֶק'.

אם בעל דין טוען שחברו חייב לו סכום מסויים, והנתבע מודה במקצת מן הסכום - הוא חייב שבועה. ברגע שאדם חייב שבועה אפשר על הדרך להשביע אותו על דברים נוספים. אומר המדרש, שאסור לך לתבוע בכוונה סכום גבוה מהאמת כדי

שהנתבע יודה במחצית הסכום ויתחייב שבועה. גם אם הוא חייב לך כסף אחר, הוא לא מודה בזה, ואתה לא יודע איך להוציא את הממון אסור לעשות את הפטנט הזה. זו לא דרך ישרה. הגמרא מביאה גם את הדוגמה ההפוכה:

מנין לנושה בחברו מנה וטענו מאתים, שלא יאמר: אכפרנו בבית דין ואודה לו חוץ לבית דין, כדי שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עלי שבועה ממקום אחר. תלמוד לומר: 'מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחֹק'.

האדם חייב מאה, והתובע טוען שחייב לו מאתיים, הוא משקר כדי לגלגל עליו שבועה. האם מותר ללווה לכפור בכל הסכום בבית הדין, למרות שחייב בחלק מהסכום, וכך לא יתחייב שבועה, ואחר כך מחוץ לבית הדין ישלם לו את כל מה שבאמת חייב לו - אסור, 'מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחֹק'!

אם פלוני חייב לשלושה אנשים מאה שקלים לכל אחד, והוא כופר בכל החיובים הללו. מה הם יכולים לעשות? במקום ששלושתם יתבעו אותו, אחד יתבע ושניים יהיו עדים שמעידים שהוא אומר אמת. אף על פי שהם לא משקרים, אסור להם להעיד במקרה שהם נוגעים בדבר, ועל זה נאמר 'מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחֹק'. גם אם אתה צודק, ואין לך דרך אחרת חוץ מהרמאות - 'תרחק'. זה אולי הדבר היחיד בתורה שאנחנו מצווים להתרחק ממנו, ולא רק להימנע מהעבירה.

תיכון לעד

מי שמתרגל להיות איש אמת, המילה שלו מקבלת משקל גדול יותר בכל התחומים. התפילה שלו נהיית תפילה אמיתית, הלימוד שלו הוא לימוד אמיתי, והדיבור שלו עם חבריו הוא דיבור אמיתי. דיבור אמיתי פועל יותר. לעומת זאת אם הדיבור של האדם לא תמיד מדויק, אז בכל התחומים אין לו משקל רב. 'שִׁפְתַי אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד' (משלי יב, ט). מי שמדבר אמת – הדברים שלו קיימים.

אמרו חז"ל על יעקב אבינו שמידתו מידת האמת, שהוא לא מת. איש אמת, שמידתו היא המידה האמצעית, מידה של קיום. הרב קוק אומר שהמוות עצמו הוא לא דבר אמיתי, למות זה שקר. תפקידנו הוא לנצח ולהפסיק את השקר הזה של המיתה. מה הפירוש - הרי זו מציאות! אלא שההתייחסות אל המיתה כאילו

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

קרתה כאן צרה גדולה, כאילו כל הקיום של האדם הפסיק - זה שקר. המציאות הפנימית של האדם היא המציאות העיקרית, והיא נשארת וקיימת תמיד, רק מחליפה בגדים. אין כאן חידלון מוחלט. שוב, אנחנו רואים שמידת האמת היא מידה של קיום.

כשהכוח הרוחני הוא הדומיננטי, והיחס אל הלבוש הגשמי הוא רק בתור לבוש, אז המיתה היא לא כל כך נפקא מינה. אדם שמת עובר ממקום מצומצם למקום מרווח. כמו אדם שעוזב את משפחתו ועולה לארץ ישראל. פעם המשמעות של אדם שעולה לארץ ישראל הייתה שהוא מתנתק מכל המשפחה, כמעט אין קשר איתו, כמעט אין מכתבים, לא יראו אותו. אז באמת יש קצת עצבות בשעת הפרידה, אבל זהו לא עצב של אסון או טרגדיה! הוא רק עולה לארץ ישראל, יש רק געגוע. לכן יעקב אבינו שמידתו אמת, לא מת. המקום שלנו, לזו שהיא בית אל, קשור במיוחד ליעקב. אנחנו צריכים להדר במצוות האמת, להתרחק מדבר שקר. המדרש מספר על העיר לזו שלא דיברו בה שקר ואנשיה היו מאריכים ימים. אדם שמפתח בתוכו את היושר, את האמת, כל קיומו וכל התנהגותו נעשים בעלי עוצמות מיוחדות, 'שִׁפְתַּי אֶמֶת תִּכּוֹן לְעַד'.

תורה שבכתב ושבעל פה – אב ואם

התורה אומרת שאם אדם מוציא לחברו את העין, הדין הוא:

עֵין תַּחַת עֵין, שֵׁן תַּחַת שֵׁן, יָד תַּחַת יָד, רֶגֶל תַּחַת רֶגֶל, כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה, פְּצַע תַּחַת פְּצַע, חִבּוּרָה תַּחַת חִבּוּרָה (כא, כד-כה).

באים חז"ל ואומרים לנו שאף על פי שהתורה אומרת זאת במפורש, אין הכוונה לעשות כך בפועל, אלא הכוונה לתשלום ממון. כמובין יש כוונה בכך שהתורה מתארת שזהו העונש שמגיע למזיק, אדם שמוציא לחברו עין - מגיע לו שיוציאו לו את העין. בפועל זה לא אפשרי שעונש כזה יהיה מידתי ואחיד לכולם, ולכן ברור שהצדק הוא לתת במקום זה תשלום. לפי שיטת הרמב"ם נראה שהתשלום הזה הוא מעין כופר, לא ממש תשלום ממוני, כי אין תשלום מדויק לעין שניזוקה. עד כדי כך, שלדעת אחד התנאים השומה של התשלום נעשית על פי העין של

המזיק, ולא על פי העין שניזוקה. הולכים לשמאי ושמים כמה המזיק שווה עם עין, וכמה הוא היה שווה בלי עין, ואת ההפרש הוא צריך לשלם. לפי השיטה הזו ברור שיש כאן תשלום כופר. אמנם להלכה גם בדיני כופר נפסק שהתשלום הוא לפי דמי הניזק, ועדיין אין כאן ניסיון להשלים את הנזק אלא לכפר על המזיק.

הזוהר לא מסתפק בהסבר הזה, ושואל: למה התורה אמרה בלשון כזו של 'עין תחת עין' אם לא זו ההלכה. הוא מביא הסבר אחר שמלמד אותנו על היחס שבין התורה שבכתב והתורה שבעל פה. במשפחה אחת האבא היה אדם מאוד עקרוני וקפדן, ואילו האמא יותר עדינה. פעם אחת בנם התנהג באופן לא ראוי, ואביו לקח את השוט ורצה להצליף בו. באה האם, תופסת לאב את היד ואומרת לו: אני אטפל בזה, יהיה בסדר, הוא לא יעשה זאת שוב. בעיני הבן אביו קשוח ואמו הצילה אותו. הוא לא יודע שבעצם הכול היה מתוכנן ומוסכם מראש בין ההורים, שהאבא יצעק, והאמא תתפוס אותו, ומיניה ומיניה יתחנך הילד. כך מחנכים. מצד אחד 'קח את המטה', ומצד שני 'וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע' (במדבר כ, ח). אם ה' לא רוצה שמשה יכה, למה נאמר לו לקחת את המטה, משום שצריכים את הכוח בתור איום, ואז כבר לא צריך אותו בפועל. גם כשבני ישראל חטאו בחטא העגל, הקב"ה אומר למשה 'שַׁחַת עֵמֶךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם' (דברים ט, יב), והוא מצפה שמשה יסגור עליהם. ומשה לא אומר דבר, ולכן הקב"ה ממשיך ואומר בצורה חמורה יותר, 'הֲרַף מִמְּנִי וְאַשְׁמִידֵם' (פס' יד). הוא ממש רומז למשה - אם אתה רוצה אתה יכול 'להחזיק אותי' ולמנוע ממני לנהוג במידת הדין. ואז משה מתעורר ומבקש רחמים על ישראל, כביכול משה הוא האמא.

באופן כללי, אומר הזוהר, התורה שבעל פה היא האמא והתורה שבכתב היא האבא. התורה שבכתב היא מוחלטת, אומרת מה נכון לעשות, אך במציאות לא הכול ניתן להוציא אל הפועל. בדין הזה של 'עין תחת עין' באופן פרטני הגמרא מסבירה הרבה קשיים שמראים מדוע לא אפשרי לבצע את הדין בצורה צודקת. הרי במקרה שאדם עיוור יוציא לחברו עין לא נוכל לקיים 'עין תחת עין', והרי התורה אמרה 'מִשְׁפֵּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם' (ויקרא כד, כב), אסור לעשות דין שלא מתאים לכולם. כמו כן במצב שעיינו של המזיק היתה כבר חלשה, ואילו עיינו של הניזק

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

היתה חזקה ובריאה, או להפך, אי אפשר לעשות דין מדויק. לכן לבצע את הדין בפועל אי אפשר, ועדיין זה מה שהיה מגיע למזיק. התורה שבכתב והתורה שבעל פה 'מתואמות', הן שלמות אחת, יחד הן מוציאות את האמת המוחלטת. הדין של התורה שבכתב הוא עקרוני, שמימי, והצורה הנכונה שלו לרדת אל העולם הזה היא על ידי התורה שבעל פה. יש הקב"ה ויש כנסת ישראל, ויחד ההנהגה מסתדרת. מראש הקב"ה נתן לנו את התורה שבכתב יחד עם התורה שבעל פה, כי זו הצורה השלמה.

'קרן' ו'שן' בעבודת ה'

הזוהר אומר שלכל דבר שקיים בעולם יש מקור עליון. בעולם הזה יש לכל אדם יצר טוב ויצר רע, ובאופן כללי יש בעולם כוח טוב שמתפשט ומופיע ביצר הטוב של האנשים, ויש גם צד אחר שממנו מתפשטות כל ההופעות השליליות שאנחנו פוגשים בעולם. לכל זה יש שורשים עמוקים למעלה. ומכיוון שהעולם שלנו הוא הופעה של המקור העליון הרוחני, לכן אדם שעושה מעשה טוב או מתקן משהו בעולם שלנו, הוא עושה כנגד זה רושם גם למעלה.

מה הקשר אל הפרשה - אנו לומדים מן הפרשה שלנו ששור עלול לגרום לשלושה אבות נזיקין: נזקי 'קרן' שהם נזקים מכוונים, נזקי 'שן' שנגרמים מהנאת האכילה של השור, ויש נזקי 'רגל' ששור גורם כאשר הוא הולך ברחוב ודורס מבלי לשים לב. קרן, שן ורגל הם שלושה אבות שאפשר למצוא להם דברים מקבילים במעשי אדם. אדם עלול לעשות דברים רעים בכוונה, מתוך כוונה להזיק או לחטוא, לעומת זאת פעמים רבות האדם כלל לא מתכוון לחטוא, הוא עושה איסורים מפני שהוא אוהב או נמשך אל ההנאות האסורות, כמו נזקי שן שיש הנאה להיזקה'. ויש אנשים שחוטאים בחוסר אכפתיות, פשוט לא משנה להם אם האוכל שהם אוכלים כשר או לא, זו דרך החיים הרגילה שלהם. מעשים כאלו מזכירים את נזק 'רגל', שנעשים בלי כוונה. אלו אותם השורשים - חוטא להכעיס, חוטא לתיאבון, וחוטא בחוסר תשומת לב.

כמובן, יש גם את ההופעות החיוביות של סוגי המעשים הללו. אדם יכול לעשות מצוות מתוך כוונה לשמה, בלי שום חשבון חוץ מכוונה לשם שמיים. יש אנשים

עושים מצוות כדי לקבל שכר, רוצים את ההנאה של המצווה, מבקשים עליה תמורה, ולא מתכוונים רק לשם שמיים. כמובן שגם לזה יש ערך של מצווה, אבל זה לא דומה למצווה שנעשית מתוך כוונה זכה. ישנו גם מעשה מצווה שנובע מהנאה. אדם שרוצה לקיים מצוות מתוך חשק גדול, והוא נהנה מעצם העשייה של רצון ה', הוא מתענג על קרבת ה'. וישנן גם מצוות שאנשים עושים ללא כוונה וללא הנאה, 'מְצוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה' (ישעיה כט, יג). הם רגילים, אפילו לא שמים לב לכך.

ומכיוון שאנחנו רואים שלחלוקה הזו של המעשים יש הופעות טובות ויש את ההפך, אנחנו יכולים להבין מה תהיה דרך התיקון. אדם שעשה עבירות מתוך אנטי, רצון להכעיס כלפי שמיא, אז התיקון שלו יהיה לעבוד את ה' מתוך כוונה גדולה. לעומת זאת אדם שעשה עבירות לשם הנאה, התיקון שלו יהיה לעשות את המצוות בחשק. זה שונה מעט, אדם יכול לזכך מאוד את הכוונה שלו ולעשות לשם שמיים, אמנם לא תהיה לו הזדהות גדולה, לא יהיה לו חשק. כמובן שגם בלי קשר לחטאים צריך לשאוף לעשות את המצוות בצורה הכי שלימה שלהם, גם מתוך כוונה וגם מתוך התלהבות וחשק.

הזוהר מוסיף ואומר שכמו שהדיינים מצווים לדון את האדם שהזיק בכל אחת מצורות הנזק הללו, כך הקב"ה דן את הנזקים הכלליים של העולם. מי שנושא בעולם את הכח הרע הכללי ומזיק לעולם בצורות שונות, הקב"ה דן אותו. נזק 'בור', למשל, הוא הגלות שדומה למאסר בבור. מי ששותף לגלותם של ישראל בעצם שייך לנזק הכללי של בור, והקב"ה ידון אותו על כך. כך מפרט הזוהר את כל הדוגמאות.

העיקרון שאומר כאן הזוהר הוא שכל פרט במציאות הוא המשך וגילוי של מקור גבוה יותר, ולכן לכל מעשה שלנו יש שורשים גבוהים והשפעה גדולה. זהו יסוד משמעותי. צריך לזכור את זה, שיש לנו כוח להשפיע לטובה, לחזק את הכוח הטוב הכללי שבעולם. וההפך, חלילה, מחזק את החלקים הלא טובים שיש בעולם.

אֲנָשֵׁי קִדְשׁ!

אומר הזוהר בפרשת משפטים (דף קכא):

זכאים ישראל, שהקב"ה רוצה להוקיר אותם יותר משאר בני אדם! בתחילה אמר להם 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֶּת כְּהִנִּים', ולא הסתפק בזה, לא הסיר אהבתו הגדולה, עד שקרא להם 'וְגוֹי קְדוֹשׁ' (שמות יט, ו). עוד הוסיף חיבתו, עד שקרא להם: 'כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתֶּה' (דברים יד, ב). עוד הוסיף, וקרא להם: 'וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּ לִי' (כב, ל).

הביטוי 'וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּ לִי' שמופיע בפרשה שלנו הוא יותר יקר מהכול. מה ההבדל בין 'עם קדוש' ובין 'אנשי קדש'. ההבדל גדול. הקודש הוא המקור, ואילו 'קדוש' מבטא משהו שמופיע את הקודש. עם ישראל הוא לעילא לעילא, הוא שייך למקור של הקדושה, הוא הקודש עצמו, שמתבטא בקדושה.

מוסיף ר' שמעון בר יוחאי ואומר:

'וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּ לִי'. נאמר 'כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתֶּה לֵה' אֱלֹהֶיךָ, ואילו כאן נאמר 'וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּ לִי'. אלא 'קודש' לעילא לעילא.

מדגיש לנו ר' שמעון את העניין המיוחד בביטוי הזה, 'אנשי קדש'. יש בחינה של 'קודש' בעם ישראל, בו יש חיבור גדול בין ישראל לריבונו של עולם, 'לִי'. לעומת זאת הבחינה של 'עם קדוש' שייכת לשכינה. אנחנו מכירים קצת את המושגים: יש קודשא בריך הוא, ויש שכינה. השכינה היא ההופעה של הקב"ה במציאות. כנסת ישראל היא שכינה, דרכה הקב"ה מופיע ומתגלה בעולם. והמדרגה של 'אנשי קדש' היא מדרגה עוד יותר גדולה ועליונה. במקור שלו עם ישראל שייך לא רק למדרגה של הקודש שמתגלה בעולם – 'קדוש', אלא למדרגה העוד יותר גדולה ועליונה – 'קודש'. 'קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' ראשית תבואתה כָּל אֲכָלְיוּ יִאֲשְׁמוּ רֵעָה תבא אֲלֵיהֶם נָאם ה'" (ירמיה ב, ג).

במדרגה הזו של הקודש אסור לפגוע. לכן אומר הזוהר שאסור לאדם לקרוא לחברו בשם גנאי. לכל אדם יש שורשים עמוקים ויסודו בקודש, ולכן צריך להתייחס לכל אחד מישראל בדרך של כבוד. אדם מישראל לא שייך רק למדרגת

'צלם אלקים' ככל הנבראים, אלא עם ישראל נמצא במדרגה עוד יותר עליונה. והמכנה חברו בכינוי עונשו רע. 'נָצַר לְשׁוֹנֵךְ מִרַע' (תהלים לד, יד) - מלהביא רע לעולם. המכנה וקורא לחברו רע - מורידים אותו לגהינום, חוץ מאנשים עזי פנים שמותר לקרוא להם רשעים.

אדם אחד קילל את חברו ואמר לו שהוא מתנהג כרשע, ופסק על כך ר' אלעזר שלא מגיע לו העונש הזה, מכיוון ש'כרשע', זה לא קורא לאדם שם, לא אמרתי שזה המהות שלך, אלא רק שהתנהגות הזו שלך דומה להתנהגות של רשע. ר' אלעזר מביא ראיה לדבר: כתוב 'הֲיָה אֲדָנִי כְּאוֹיֵב' (איכה ב, ד), לא אויב, אלא כאויב. אם חס וחלילה היה ה' אויב לישראל - לא היתה תקומה, אלא שהקב"ה רק נראה כאויב, נהג כמעשה האויב.

אנחנו מוכרחים לזכור תמיד שזכינו להיות עם ה', וכמו שאומר הזוהר זכינו להיות 'מְמַלְכֵת כְּהַנִּים', וגם 'גוֹי קְדוֹשׁ', 'עַם קְדוֹשׁ', 'אֲנָשֵׁי קְדָשׁ'. בעם ישראל יש קדושה עליונה, והקדושה הזו נמצאת בכל אחד ואחד מישראל. אמנם לפעמים היא מוסתרת, לא מופיעה, אבל היא עתידה להופיע. הקדושה הפנימית היא הטבע העמוק שלנו, והוא בסופו של דבר ינצח את כל העיכובים שמעכבים אותו. ישראל מובטחים שבסופו של דבר הם יצאו מכל הקלקולים, כל אחד ואחד. מרחיב בדבר הזה בעל ה'לשם' ואומר שכל ישראל עתידים לזכות לגן עדן, אלא שיהיו כאלו שיצטרכו לעבור מירוקים רבים ולא כל כך נעימים בדרך. בסופו של דבר כולם זוכים, משום שהשורש שלנו הוא טוב, והוא המהות שלנו.

משנכנס אדר – שמחים בתורה

השבת מברכים את חודש אדר, ומשנכנס אדר מרבים בשמחה. קראנו השבת את פרשת שקלים, על ציווי מחצית השקל. עניינה של המצווה הזו הוא לשתף את כל ישראל יחד בקרבן התמיד. כשמקריבים את קרבן התמיד מדי יום ביומו - כל ישראל שותפים בקרבן. זהו לא קרבן של הכהן הספציפי ששוחט, אלא עם ישראל כולו מקריב קרבן עכשיו. יש לזה ערך מאוד מיוחד, ליחד הזה. לשם כך כל אחד מישראל צריך להשתתף במחצית השקל.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 11

מחצית השקל מיועדת לכל צרכי הציבור, ואולי הדבר שהכי מבטא את עבודת ה' כציבור, זה הקרבן האחד. אפשר היה לחשוב שעדיף שיהיו הרבה קרבנות, זה יותר מכובד, יותר עוצמתי. אבל לא. יש נקודה מיוחדת בכך שעם ישראל כולו מקריב יחד קרבן אחד. לא שכל אחד יביע את הצדדים הפרטיים שלו, כולנו יחד מקריבים קרבן אחד.

כל אחד נותן רק מחצית שקל, והמחצית הזו מבטאת שאף אחד לא שלם לבדו, אלא כל אחד הוא חלק מהכלל כולו, ודואג לכך שהכלל כולו יתקיים. זהו עניינו של מחצית השקל, לחבר את כולם יחד.

עניינו של חודש אדר הוא השמחה. מצוות השמחה היא מצווה מיוחדת במינה. כל מצווה שאדם מקיים הוא צריך לקיים בשמחה, וצריך להתרגל לשמוח במצוות. הכי צריך לשמוח במצוות לימוד התורה. אנחנו זוכים ללמוד תורה, וברוך ה' תלמידי הישיבה שוקדים על התורה, מתקדמים במעלות התורה. אשרינו שזכינו להיות במקום הזה, במקומה של תורה, ולשקוד על התורה, ותמיד אפשר עוד להוסיף. שנזכה שהלימוד שלנו יהיה לימוד מתוך שמחה יותר ויותר. בלי שמחה אי אפשר ללמוד הרבה זמן, בלי לאהוב את הלימוד אי אפשר. רק אם עולים בדרגה של אהבת התורה ושמחת התורה אפשר להשקיע, להתמיד ולהתקדם. בחודש הזה שעניינו להרבות בשמחה, נרבה בשמחת לימוד התורה. כולנו יחד נשתדל לעשות צעד נוסף כדי שהלימוד שלנו יהיה מתוך חשק והזדהות, לקיים בעצמנו 'הוי רץ למצווה'. להיות מלאי חשק ללמוד תורה.

הרבה פעמים אני הולך לישון בלילה, וחושב לעצמי מהן התכניות שלי, ואני שמח שיש לפני מחר יום של לימוד תורה, הדבר הזה כל כך גדול ונפלא, זה ממש מרים ומעלה אותי. יותר מזה, אדם לא יחשוב רק על עצמו ועל הלימוד האישי שלו, אלא גם על היחד, על החברים והחברות. אם אדם הולך לישון עם המחשבות האלו הוא קם למחרת בצורה אחרת לגמרי. אדם שעושה קצת חשבון נפש, וכמובן מתחיל בחשבון הנפש החיובי, מתמלא בכוחות נוספים. אסור לעשות רק חשבון נפש שלילי, 'פה חיסרתי', 'פה פספסתי', ואז להיות בעצבות. להפך: 'למדתי היום את הסוגיה הזו, נפגשתי עם הרעיון הזה.' אפשר לעשות את זה בזמן מועט,

לחשוב מה למדתי היום, מה עשיתי היום, ולשמוח. אפילו אם רק הייתי היום בבית המדרש זו כבר סיבה לשמות, כי הייתי במקום של קודש. כמובן אם זכיתי ללמוד, אפילו מלה אחת, זה שקול כנגד כל המצוות כולם. ואם למדתי את הסוגיה הזו בעיון, ואת הסוגיה הזו בבקיאות, ולמדתי גם אמונה, הלכה ותנ"ך - זה עושה לי נחת רוח מעצמי. אם היה יום טוב - צריך להנות ממנו, וכך מתכוננים ליום הבא, שגם כן יהיה טוב.

בעזרת ה' נזכה שחודש אדר יהיה חודש של התקדמות בעומק הקשר שלנו לעבודת ה'. שיהיה לנו חודש טוב ומבורך, ושנזכה שהבחירות יהיו בעזרת ה' לטובה ולברכה.

השיחה נמסרה בשנת התש"פ

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

